

Dialoggruppemøde 3, den 10. april 2025

Møde 3 er aftalt at have fokus på ulemper/gener forbundet med en vindmølle.

Følgende dagsorden blev aftalt på dialoggruppemøde 2, afholdt d. 10. marts 2025:

Dagsorden for møde d. 10. april 2025

1) Godkendelse af

a. referat fra mødet d. 10. marts

b. dagsorden

2) Naturpåvirkninger

a. Fredskov

b. Flagermus

3) Den grønne trepart og arealudnyttelse

4) Færdsel og begrænsninger

5) Støjmålingsanalyse er muligvis ikke realistisk til næste møde, men støjmålinger er vigtige for borgerne. Hvor hurtigt kan sådanne leveres og hvad koster det? Kan undersøges til mødet.

6) Økonomi er ikke afsluttet. SHF skal have afklaret hvilke muligheder man har for at gå over minimum og frivillige projekter

Daniel Trier fra Plan Energi inviteres til en snak om støj- og skyggeberegninger. SHF sørger for invitation.

Nedenfor referat på baggrund af den uddybede dagsorden.

Dagsorden for møde d. 10. april 2025

Punkt 1 - Godkendelse af hhv.

a. referat fra mødet d. 10. marts

Oprindeligt godkendt pr. mail efter kommenteringsrunde.

Referatet blev lagt på kommunens hjemmeside d. 09. april 2025.

Kommunen har ændret i det godkendte referat. Denne ændring er ikke meldt ind i høringsrunden, men er indført umiddelbart inden oplæg af referatet. Dette er gjort for at understrege, at også kommunens medarbejdere er enige i, at processen omkring dagsorden og møde skal ændres. På indeværende møde udtrykkes utilfredshed med dette. Dette må ikke finde sted. Kommunens repræsentanter anerkender, at der ikke skulle være ændret i det godkendte referat.

Der er desuden indsat en disclaimer vedr. kommunens betragtning vedr. opfattelse af drøftede. Dette er acceptabelt.

På baggrund af de førstnævnte indførte ændringer godkendes referatet **ikke**. Referatet fjernes fra hjemmesiden. Kommunens ændringer fjernes (ikke disclaimeren) og sendes rundt til ny godkendelse, før det igen lægges tilgængeligt på hjemmesiden.

b. dagsorden

Beriget dagsorden udsendt pr mail til hele dialoggruppen den 01. april 2025

Foreslået at gennemgå referatpunkter, inden vi går fra hinanden. Dette findes ikke hensigtsmæssigt. Der tages referat og sendes til kommentering og efterfølgende godkendelse som ved tidligere møder.

Punkt 2 – Naturpåvirkninger

a) Byggelinje til fredskov påvirkes eller hvad?

Vigtigt at pointere at "fredsskov" ikke betyder fredet skov, men er et mere end 200 år gammelt begreb, der dækker over et skovområde eller areal, der er udstukket til træproducerende skovareal for at sikre en holdbar forsyning af træ.

I. Hvordan vil vindmølleprojektet blive integreret med eksisterende forvaltningsplaner for fredsskov?

Der er ikke sammenhæng mellem disse områder

II. Hvilken plan er der lagt for at overvåge de miljømæssige påvirkninger efter evt. opførsel af en vindmølle?

Der lægges ikke sådanne planer. Evt. observerede ændringer kan indmeldes til kommunen.

Efter mødet har kommunen afgivet følgende uddybende kommentar: Hvis en miljøvurdering/miljøkonsekvensvurdering peger på forhold, der skal overvåges, så vil der på baggrund af dette stilles krav om evt. overvågning - hypotetisk.

III. Hvilke vibrations- og støjpåvirkninger vil der opleves forskellige steder i fredskoven ved mindre afstand end de 600 m?

Se tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier"

IV. Hvordan påvirker denne støj både dyr og mennesker, der ønsker at nyde roen i det fri i fredskov?

Se tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier"

V. Hvordan vil den visuelle påvirkning af vindmøllen påvirke landskabet og oplevelsen af fredskoven?

Udtrykket i området vil blive ændret. Hvordan afhænger af hvor fra og med hvilke øjne, det beskues. Der kan i planprocessen indgives ønsker til kommune om hvilke punkter/vinkler visualiseringer skal dække.

VI. Vil møllen ændre den æstetiske værdi af området for besøgende og hvordan?

Do.

Der spørges til reglerne omkring afstand til skov – kommunen er myndighed og svarer, at der typisk gives dispensation i forhold til skovbyggelinje. Den alternative placering er sydligere og dermed tættere på skoven. Det vil kræve, at der skal opkøbes mindst en bolig, der vil være indenfor 4 gange møllens højde. Det påpeges, at en sådan ejendom skal annulleres som beboelse. Dialoggruppemedlem påpeger, at en sådan ejendom enten skal nedrives eller vedligeholdes. Den må ikke stå til forfald. SHF svarer, at de ikke lader anlæg/ejendomme i deres besiddelse forfalde.

Der spørges til, om der i vurderingen bliver taget højde for, at der er lavet tiltag til at forbedre oplevelsen i naturen (Illerup ådal)? Kommunen svarer, at der kan meldes ind i løbet af processen. Det kunne også komme op og blive belyst på borgermøde 2.

- b) Redegør for krav til undersøgelse for flagermus. Ved Poul Jørgensens ejendom er der en flagermuskoloni ca. 600m fra møllens evt. placering. Hvordan forholder SHF og kommune sig til dette?
- I. Hvordan bliver der gennemført en grundig miljøvurdering af projektet, herunder påvirkningen på lokale flagermuspopulationer?
Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier".
  - II. Hvilken metode bliver anvendt til at vurdere påvirkningen på flagermusene?
Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier".
  - III. Ved observation af flagermuspopulation, hvor lang en afstand vil opførslen af vindmøllen da skulle være fra bestandens levested?
Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier".
Der er ikke en skarp grænse. Det beror på en samlet vurdering. Relevante myndigheder samt borgere bliver hørt. Kommunen er ansvarlig myndighed.
  - IV. Hvilke af de fredede flagermusarter vil der blive taget særlig højde for ved overvejelser om opførslen af vindmøllen?
Dette foreligger der ikke plan for.
  - V. Hvilke arter af flagermus er der blevet observeret i området ved opførslen af og omkring vindmøllen og hvordan vil projektet påvirke disse arter helt specifikt?
Dette kan ikke besvares på nuværende tidspunkt.
  - VI. Er der planer om overvågning af flagermusene før, under og efter projektets/vindmøllens levetid?
Nej – der er undersøges forud for projektet men ikke under og efter.
Efter mødet har kommunen afgivet følgende uddybende kommentar: Hvis miljøkonsekvensvurderingen og miljøvurderingen peger på forhold, der skal overvåges, så stiller kommunen krav om overvågning - hypotetisk
  - VII. Hvilke foranstaltninger er der konkret planlagt i forbindelse med opførslen af vindmøllen for at beskytte de truede arter?
Dette vil blive belyst i Miljøvurderingen.
  - VIII. På hvilken måde tager projektet særligt højde for evt. stillestand af vindmøllen i flagermusens mest aktive periode fra d. 15/7-15/10?
Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier".
  - IX. Hvilke metoder blev der anvendt til at beslutte vindmøllens nuværende placering? Hvilke alternativer blev drøftet her?
Der er udelukkende gået ud fra kommunens negativ-kort samt krav til lige linje mellem mølle og udvikler.
  - X. Hvordan vil der blive ført tilsyn med henblik på at sikre at projektet overholder miljømæssige standarder, der ikke påvirker flagermusene?

Hvad sker der, hvis andet års målinger af flagermus konstateres, at bestand er påvirket (flyttet, døde?). Kommune svarer, at der følges op på dette spørgsmål, som de ikke umiddelbart kan svare på.

Efter mødet har kommunen afgivet følgende uddybende kommentar: Hvis Miljøvurderingen/ miljøkonsekvensvurdering peger på at der er forhold, der skal overvåges, så vil der blive stillet krav herom på baggrund af miljørapporten.

c) Træfuglekorridorer – hvordan sikres, at møllen ikke påvirker en sådan?

Kan medtages i udfærdigelsen af Miljøkonsekvensrapport – borgerne kan være aktive og melde ind til ønskede undersøgelser i nævnte rapport.

d) Hvordan forholder kommunen sig til negative effekter på mikroklimaet som eksempelvis temperatur og vindforhold, som kan påvirke både natur og landbrug, herunder have negative konsekvenser for økosystemer?

Dette område foreligger der iflg. Kommunen ikke umiddelbart viden omkring. Det er ikke noget der normalt drøftes i projekter som indeværende. Kommunen angiver, at det kan måske lægges ind under et af punkterne i Miljøkonsekvensrapporten.

e) Hvordan vil man undersøge, hvilke habitattændringer opførslen af en vindmølle kan forårsage for fx grøn køllegræs, der kræver en streng beskyttelse?

Dette vil blive belyst i Miljøvurderingen. Det anbefales, at borgerne melder punktet ind til Miljøkonsekvensrapporten. Denne rapport er opdelt på anlægsfase, driftsfase og nedtagningsfase.

Borgerrep. spørger til, hvordan borgerne involveres. Et afgrænsningsnotat specificerer hvilke parametre, der skal undersøges i en Miljøkonsekvensvurdering. Dette afgrænsningsnotat kommer i høring. Desuden kommer miljøkonsekvensvurderingen og miljøvurderingen i 8 ugers offentlig høring sammen med planforslagene. Der er klagemuligheder i alle beslutningsled.

Punkt 3 – Den grønne trepart og arealudnyttelse

a) Hvordan vil kommunen sikre, at vindmøllen ikke ødelægger vigtige naturområder som Illerup Ådal eller skader den biodiversitet, som er beskyttet af den grønne trepartsaftale?

Der er udelukkende for nuværende tanker omkring lavbundsarealer i Skanderborg Kommune. Der er ikke trepartsaftaler knyttet til det konkrete område. Naturområder er ikke "beskyttet" af den grønne trepart. En vindmølle passer godt ind i de langsigtede planer – multifunktion af arealer. Opmærksomhed på lavbundsprojektet i Illerup ådal. Miljøvurdering foretages først i forbindelse med planlægningen.

Tillægsspørgsmål under mødet: Er det undersøgt ved Skanderborg museum, om der kan skydes en ledning unders. SHF svarer, at der hvis relevant kan skydes under de arkæologiske lag.

b) Hvordan passer dette vindmølleprojekt ind i den grønne trepartsaftales langsigtede mål for bæredygtig energi?

Ej besvaret på mødet.

c) Hvordan er miljøvurderingen foretaget og hvad viser denne i forhold til opførslen af vindmøllen ift. dens påvirkning på det lokale økosystem?

Der er endnu ikke foretaget en miljøvurdering. Hvis planlægningen igangsættes, så er det første, der kommer i høring det afgrænsningsnotat, som danner grundlag for, hvilke miljøemner, miljørapporten skal belyse. Når indholdet ligger fast, så begynder udarbejdelsen af miljøvurdering og miljøkonsekvensvurdering.

Punkt 4 - Færdsel og begrænsninger.

Hvorledes påvirkes færdsel på "Høvejen" til skoven og ådalen, hvor alle lodsejere har vejret og som udgør et område, som mange fra lokalområdet bruger rekreativt? Er der risiko for nedfald fra en mølle? Det være sig is, sne, skallag eller døde fugle? Hvordan tænkes sikkerheden i området håndteret?

SHF: Dette er ikke til at svare på nuværende. Spørgsmålet er stillet videre til samarbejdspartner/ekspert. SHF vender tilbage.

Punkt 5 (i hh. T. først udsendte materiale ønskes ikke kun støj men også lys og skygge behandlet)

- a) Der ønskes aktuelle støjberegninger/støjkort med korrektion for terrænvirkning. Her bedes også lavfrekvent støj behandlet. SHF har tidligere svaret, at de ikke kan imødekomme ønsket om konkrete støjberegninger til mødet den 10. april, men der ønskes plan for håndtering af ønsket

SHF er lykkedes med at få lavet de ønskede støjberegninger til dagens møde.

Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier"

- b) Er støjgrænsen 42dB(A)(44dB(A)) ved 6m/s(8m/s) som åbent land eller 37dB(A)(39dB(A)) ved 6m/s(8m/s) som bymæssig bebyggelse? Dele af området strækker sig ind over selve Mesing By. Hvordan tænkes kravet om maksimalt 20dB(A) indendørs dokumenteret?

Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier".

Der spørges til, hvad der sker, hvis det efter opførsel af mølle viser sig, at møllen larmer for meget. Kommune svarer til dette spørgsmål, at det typisk er forårsaget af en fejl på møllen. Det ses oftest, at der kan foretages udbedringer, som reducerer støjen til under acceptgrænsen.

Kommunen er myndighed i forhold til at sikre, at støjkravene overholdes.

- c) Der ønskes simuleringer af skyggekast (skyggekastkort). Hvilke ejendomme bliver påvirket, på hvilke årstider og på hvilke tidspunkter på døgnet? Lovgivning tilsiger maksimalt 10 timers skyggekast pr. år. Hvordan sikres dette?

Der henvises til slides fra Daniel Trier samt nedenstående samlede tillægsnoter under overskriften "Daniel Trier".

- d) Der ønskes simuleringer af genskinsvirkninger/lysreflekser fra møllevinger

Ikke besvaret. Spørgsmålet forbliver åbent.

- e) Der ønskes simulering af signallys på møllen. Hvor meget og hvornår vil lysglimt genere dyreliv og omkringliggende beboere? Hvilke muligheder er der for mindske af lysglimt?

Kommune oplyser, at der ikke skal lys på en 150m mølle. Vigtigt at få afgjort en mølles præcise højde. Borgerdelen af dialoggruppen henstiller til, at såfremt, der skal afværgelys på møllen, skal radarsystem til styring af blink være en del af udbuddet.

- f) Der ønskes visualiseringer af møllen set fra flere vinkler. Særligt fra høje punkter i landskabet i og omkring Mesing. Hvilke ejendomme kommer reelt til at have udkig til møllen?

Når planproces opstartes, kan der stilles forslag til kommunen om hvor visualisering ønskes fra. Disse forslag vurderes og medtages evt. i afgrænsningsnotatet. Det vil være udviklers ansvar at udfærdige visualiseringer for de angivne punkter.

Punkt 6 – Økonomi er ikke afsluttet.

SHF skal have afklaret hvilke muligheder, man har for at gå over minimum ved frivillige aftaler.

Det aftales, at SHF svarer skriftligt på de spørgsmål, der blev fremsendt efter dialoggruppemøde 2. Der

arbejdes på forskellige løsninger for selskabsdannelse (fx nærvarmeselskaber) for at afdække muligheder for anpartsløsning i relation til tilgodehavende de ejendomme, der har ulemper ved møllen men ikke mulighed for at koble på fjernvarme. OBS rækkefølge af hhv kompensation og evt. anpart.

Kommunen påpeger, at alle kan rette henvendelse til taksationsmyndigheder og få værditab vurderet uanset afstand til møllen. Det koster ca. kr. 4000,- at få en sådan vurdering. Inden for 4-6 gange møllens højde betales ikke dette gebyr. Se slides fra sidste møde.

Der stilles spørgsmål til SHF's økonomiske stabilitet. SHF angiver at der ikke er risiko forbundet med den forventede investering.

Punkt 7 - Redningshelikopterrute (nyt opstået punkt og har ikke tidligere været drøftet)

Det er observeret at der er en redningshelikopterrute, der bl.a. flyver over Borgmesterskoven samt Sønderskoven.

1. Hvad er sikkerhedsafstanden og overvejelserne af denne rute ift. vindmøllens placering og størrelse?
2. Hvordan er der taget højde for, at vindmøllen overholder nationale luftfartsregler og miljøbeskyttelsesregler ift. redningshelikopteren.
3. Hvilke præcise afstandskrav i forhold til redningshelikopteren og opførslen af vindmøllen er der stillet fra myndighederne?

Disse punkter kan ikke besvares for nuværende, men vil være en del af de høringer, der skal pågå, såfremt en ansøgning fra udvikler indsendes og planprocessen opstartes. Relevante myndigheder – herunder ansvarlige for luftfart – høres i henhold til faste procedurer.

Ekstrapunkt til dagsorden - Kommunen vedr. fremadrettet proces

Borgermøde 2 kan udelukkende placeres 13. maj af hensyn til den politiske mødekalender. Borgmesteren har et stærkt ønske om at deltage ved borgermøderne. Der skal lægges materiale tilgængeligt ca. 1 uge før borgermøde 2.

Proces gennemgås (slides lægges ved referatet).

Det drøftes, om der kan lægges et dialoggruppemøde ind før et sådant borgermøde 2.

Det foreslås, at borgermødet forlænges for at muliggøre længere præsentationstid til SHF samt længere spørgetid. Fx 30-60 min til SHF-præsentation og 30-60 min til spørgetid. Mellemliggende refleksionstid er god.

Der kommer samlet forslag fra kommunen til en plan. Borgerdelen af dialoggruppen udtrykker ønske om et dialoggruppemøde 4 forud for borgermøde 2.

(Det er efter mødet kommet på plads, at Borgermøde 2 afholdes d. 17. juni 2025 og dialoggruppemøde 4 afholdes som oprindeligt aftalt den 13. maj 2025)

Daniel Trier:

Slides vedlagt.

SKYGGE

Reel skyggetid defineres. Tager højde for sol, overskyet, regn mv., der giver meget forskellig opfattelse af skygge. Der er tale om en vejledning om maksimalt 10 timer om året.

Der er ikke sat grænser for mængden (en hel eller halv vinge, tårnet eller andet). Det gælder hvor skyggen kan "komme ind" i huset. Ikke om det rammer mur- eller tagflade. Tæller ikke når solen er 3 grader eller mindre over horisonten (solnedgang/solopgang).

Møllen kan vurderes at skulle slukkes i perioder for at undgå skyggekast. Det er dog ikke lov men vejledning, hvorfor det forudsætter dialog med møllejer.

SHF spørges til, hvordan de stiller sig til, at det er en vejledning. SHF: Dette kan der ikke svares på for nuværende.

STØJ

Gennemgår støjskala. En reduktion af lydniveau med 3 db svarer til halvering af støjoplevelsen.

Der spørges til, om der er taget højde for terræn – Daniel svarer, at det mener han, men vil vende tilbage

Der spørges til, om der er anvendt medvind i beregningerne – Daniel svarer, at det er der

Der spørges til kildestyrke – Daniel slår dette op 103.9 – Det bemærkes desuden, at det er en mølle med påsatte vingetakker, der reducerer "suset".

Der spørges til, hvad det er for en lyd, der måles på – vingesus, motor eller andet. Daniel svarer, at denne mølle er en særligt støjreduceret mølle. Det specificeres af SHF, at der er regnet på den mølle, der påtænkes købt. Disse støjkriterier skal sikres medtaget i udbudsmaterialet.

Hvor højt er den angivne vindhastighed – Daniel svarer, at det er i 10 m.

Hvorfor er de 6-8 m/s valgt i forhold til lovteksten – Daniel svarer, at det formentligt er for at give et repræsentativt spektrum. En mølles optimale vindområde afhænger af den specifikke type/design. Den påtænkte mølle starter ved 3 m/s og har sin optimale drift ved 11 m/s. Der findes ikke umiddelbart målinger/beregninger ved de 11 m/s.

Støj ved ejendom måles ved højest 15 m afstand til beboelse.

Skal der efter opførsel eftervises, at lovkravene overholdes? – Daniel svarer, at kravet gælder møllemodel ikke konkret opsat mølle. Kommune er myndighed i forhold til støjbekendtgørelsen og skal håndtere evt. opfølgende målinger. Dette sker på opfordring ikke automatisk. Kommunen lægger link til "Vindenergi" vedr. sådanne målinger.

SHF arbejder pt med alternativ placering – lidt sydligere for at få den længere væk fra Mesing by.

Lavfrekvent støj håndteres i materialet og i lovgivning i db. Det påpeges af gruppemedlem, at der er data, der indikerer, at der bør tænkes i Hertz. Det påpeges ligeledes, at lavfrekvent støj udbredes over store afstande.

Det er efter mødet præciseret, at lavfrekvent støj defineres som lyd med frekvens under 200 Hertz, og at styrken måles i dB.

Der spørges til konsekvens af evt. træfældning eller andre væsentlige ændringer i terrænet. Daniel kan ikke umiddelbart svare på dette.

Der spørges uddybende til træers betydning. Er beregninger worst case altså uden træer? Er den grønne linje på skyggekastkortet beregnet svarende til "ingen træer"? Umiddelbar opfattelse er, at det er uden træer, men Daniel vender tilbage på dette.

Der opsummeres, at støj er et meget vigtigt kriterium og at det skal vægtes højt i udbudsmateriale. SHF svarer, at støj vil være en vigtig parameter.

Der følger spørgsmål vedr. udbredelseskurver. SHF angiver, at hvis det kan trækkes fra eksisterende data/beregninger, må Daniel gerne lave sådanne. Der betales ikke for nye beregninger.

REFLEKS/GENSKIN

Der spørges til gener fra lysreflekser – Daniel svarer, at han ikke er bekendt med sådanne gener.

VIBRATIONER

Ikke målt/beregnet.

Påvirkning af dyreliv i møllens nærområde? Det menes ikke at være tilfældet.

FLAGERMUS

Der er fastlagte regler for hvordan der måles efter flagermus i relevante områder. Der måles 3 perioder a hver 2 uger i løbet af 2 på hinanden følgende sommerperioder. Der måles med lytteudstyr og den optagede lyd bruges af eksperter til fastsættelse af arter og antal. Der er regler for hvor og hvordan lytte-/optageudstyret opsættes.

Der spørges til acceptgrænser. Daniel svarer, at det er en samlet vurdering

Der spørges til, hvad det er ved en vindmølle, der skader flagermus – Daniel svarer, at de formentlig rammes af vingerne under fx jagt. Det sker primært om natten, ved lave vindhastigheder
Dialoggruppemedlem påpeger, at det er varmen fra møllen, der tiltrækker flagermus og at det ses, at bestande inden for 600 m går til grunde. Kommunen svarer, at kommunen afdækker området som en del af Planprocessen.

SHF angiver, at de er bekendt med, at møllen kan stoppes i perioder. Herunder fx 2 måneder i yngleperioden om sommeren. Dette er tænkt ind fra SHF. Kommunen angiver, at dette hvis relevant vil være en del af §25-tilladelsen.

Det aftales at lave en opsamling af spørgsmål, der sendes til Daniel, som svarer skriftligt til SHF.

SHF laver denne opsamling og sender til Daniel Trier.